K 18/2019 vp vuosikertomus eduskunnalle

24.10.2019 klo 12:30

Marko Männikkö
Sami Kummila

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Esityksen rakenne

- Vuosikertomuksen tarkoitus – Männikkö
- Havaintoja valtion taloudenhoidosta - Kummila
- Havaintoja valtion omaisuudenhoidosta – Männikkö
- Havaintoja cleantech-hankinnoista – Männikkö
- Tarkastusviraston toiminnasta – Männikkö

Mikä on tarkastusviraston vuosikertomus?

- Yhteenvedon aikaisemmista tärkeimmistä tarkastushavainnoista
  - Vuosikertomuksessa ei käsitellä yksittäisiä tarkastushavaintoja.
  - Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan kertomus, joka annetaan tiedoksi TrV:lle
- Ajankohtaisen erilliskertomuksen antaminen eduskunnalle on mahdollista, jos on perusteltua, että eduskunnalla on oltava mahdollisuus käsitellä niitä tuoreeltaan.

- Kertomus annetaan vuosittain eduskunnalle syyskuussa, jolloin sitä voidaan käyttää valtion seuraavan vuoden talousarviota käsiteltäessä
- Eduskunnan kannalta arvioituna keskeisimmät tarkastustulokset ja tarkastusviraston kannanotot.
- Tiedot tarkastusviraston toiminnasta
  - Ei korvaa tilinpäätösraportointia
- Lausunto
  - valtion tilinpäätöksestä ja
  - talousarvion noudattamisesta

annetaan keväällä erilliskertomuksena eduskunnalle

Mihin vuosikertomus perustuu?

- Kertomus perustuu tarkastusviraston
  - tuloksellisuustarkastuksiin,
  - tilintarkastuksiin,
  - laillisuustarkastuksiin ja
  - finanssipolitiikan tarkastuksiin sekä
  - tarkastusviraston asiantuntijatoimintaan.

Vuosikertomuksessa ei käsitellä finanssipolitiikan valvonnan valvontahavaintoja eikä vaali- ja puoluerahoituksen valvontahavaintoja.

- Tilintarkastuksista kertomukseen on sisällytetty tarkastukset, jotka ovat valmistuneet keväällä 2019 ja kohdentuneet varainhoitovuoteen 2018
- Tuloksellisuustarkastuksista, finanssipolitiikan tarkastuksista ja laillisuustarkastuksista kertomukseen on sisällytetty vuoden 2019 elokuun loppuun mennessä valmistuneet tarkastukset ja jälkiseurannat.

Mikä on vuosikertomuksen sisältö 2019?

1. Valtion omaisuutta tulisi hoitaa kokonaisuutena
2. Valtion taloudenhoidossa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita aiempaa paremmin
3. Julkisia cleantech-hankintoja voidaan kirittää hallinnon yhteisellä strategialla ja riskienhallinnalla
4. Huolellinen valmistelu edistää parhaiten hallinnon palvelujen digitalisointia
5. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminta vuosikertomusjaksolla

Eduskunnan kannalta arvioituna keskeisimmät tarkastustulokset ja tarkastusviraston kannanotot

Valtion taloudenhoidossa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita aiempaa paremmin

Valtion tilinpäätös vuodelta 2018 on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Seitsemässä (n = 63) kirjanpitoyksikössä todettiin virheellisiä menettelyitä, jotka katsottiin sellaisiksi valtion talousarvion tai sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiksi, että niistä sisällytettiin tilintarkastuskertomukseen yksilöity kielteinen laillisuuskannanotto.

Mitä VTV tarkastaa antaakseen lausunnon valtion tilinpäätöksestä ja talousarvion noudattamisesta?

- VTV tarkastaa valtion, ministeriöiden, muiden tilinpäätösvelvollisten virastojen sekä kolmen talousarvion ulkopuolisen rahaston tilinpäätökset.
- VTV tarkastaa, noudatetaanko valtion taloudenhoidossa edus-kunnan päättämää valtion talousarviota.

Mikä on johtopäätös?

Valtion taloudenhoidossa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita aiempaa paremmin

- Talousarvion noudattamiseen liittyvät huomautukset ovat vähentyneet aikaisempiin vuosiin verrattuna.
- VTV:n tekemissä tilintarkastuksissa huomautuksen sai 16 valtion kirjanpitoyksikköä eli joka neljäs kirjanpitoyksikkö
- Huomautusten määrä on kuitenkin vähentynyt edellisistä vuosista.

25 % kirjanpitoyksiköistä sai huomautuksen VTV:n tekemissä vuoden 2018 tilintarkastuksissa.

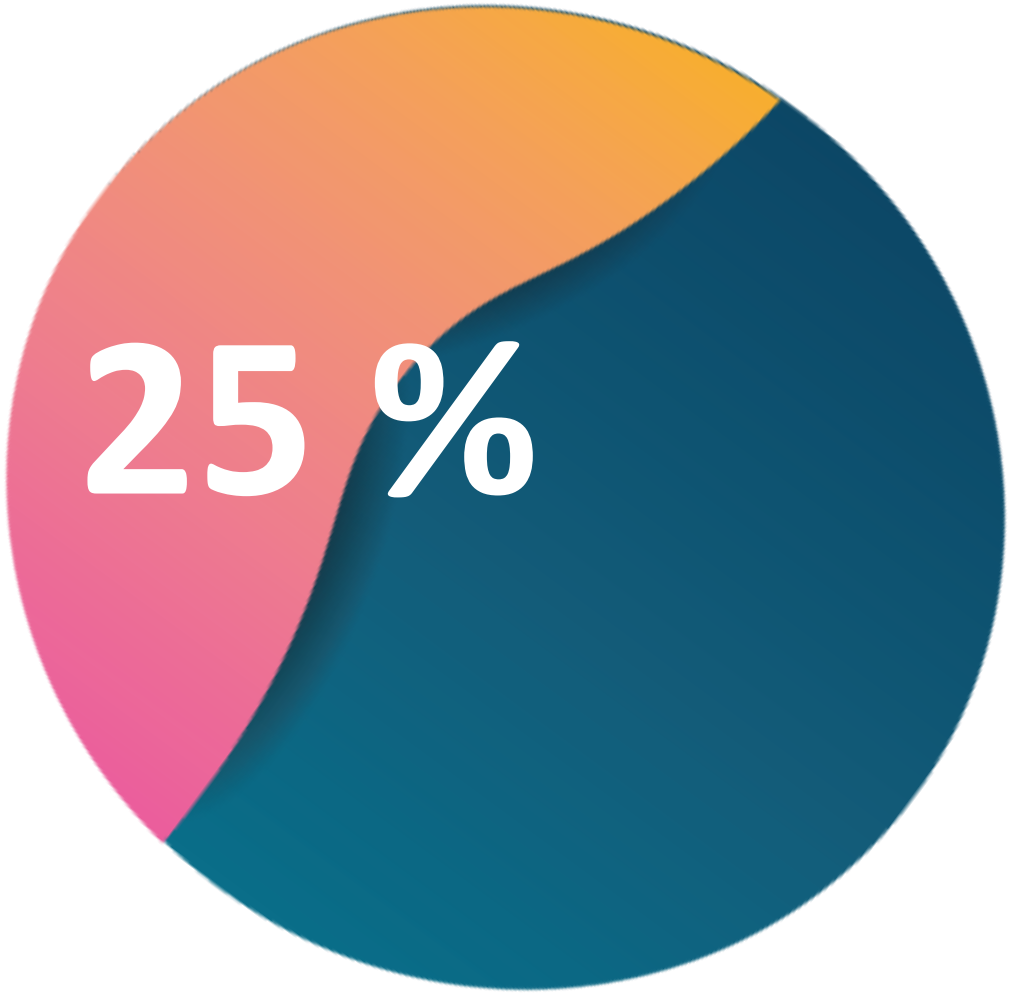

Vuoden 2018 tilintarkastuksen tulokset hallinnonaloittain (1/4)

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot *	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudattettu	Ilmoitus-velvollisuus
Tasavallan presidentin kanslia	🟢	🟢	🔴	
Valtioneuvoston kanslia	🔴	🔴	🟢	
Ulkoministeriö	🔴	🟢	🔴	
Oikeusministeriö	🟢	🟢	🟢	
Oikeusrekisterikeskus	🟢	🟢	🟢	
Rikosseuraamuslaitos	🟢	🟢	🟢	
Syyttäjälaitos	🟢	🟢	🟢	
Ulosottolaitos	🟢	🟢	🟢	
Sisäministeriö	🟢	🟢	🟢	
Hätäkeskuslaitos	🟢	🟢	🟢	
Maahanmuuttovirasto	🟢	🔴	🔴	
Pelastusopisto	🟢	🟢	🟢	
Poliisihallitus	🟢	🟢	🟢	
Rajavartiolaitos	🟢	🟢	🟢	
Suojelupoliisi	🟢	🟢	🟢	

Kirjanpitoyksiköiden saamat huomautukset punaisella

Huomautukset 2016-2018 – Dynaaminen visualisointi

Vuoden 2018 tilintarkastuksen tulokset hallinnonaloittain (2/4)

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot *	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudattettu	Ilmoitus-velvollisuus
Puolustusministeriö	●	●	●	
Puolustushallinnon rakennuslaitos	●	●	●	
Puolustusvoimat	●	●	●	
Valtiovarainministeriö	●	●	●	
Ahvenanmaan valtionvirasto	●	●	●	
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	●	●	●	
Rahoitusvakausvirasto	●	●	●	
Tilastokeskus	●	●	●	
Tulli	●	●	●	
Valtiokonttori	●	●	●	
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	●	●	●	
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet	●	●	●	●
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori	●	●	●	
Verohallinto	●	●	●	
Väestörekisterikeskus	●	●	●	

Kirjanpitoyksiköiden saamat huomautukset punaisella

Vuoden 2018 tilintarkastuksen tulokset hallinnonaloittain (3/4)

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot *	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudattettu	Ilmoitus-velvollisuus
Opetus- ja kulttuuriministeriö	●	●	●	
Kansallisarkisto	●	●	●	
Museovirasto	●	●	●	
Opetushallitus	●	●	●	
Suomen akatemia	●	●	●	
Suomenlinnan hoitokunta	●	●	●	
Maa- ja metsätalousministeriö	●	●	●	
Elintarviketurvallisuusvirasto	●	●	●	
Luonnonvarakeskus	●	●	●	
Maanmittauslaitos	●	●	●	
Maaseutuvirasto	●	●	●	
Liikenne- ja viestintäministeriö	●	●	●	
Ilmatieteen laitos	●	●	●	
Liikennevirasto	●	●	●	●
Liikenteen turvallisuusvirasto	●	●	●	
Viestintävirasto	●	●	●	

Kirjanpitoyksiköiden saamat huomautukset punaisella

Vuoden 2018 tilintarkastuksen tulokset hallinnonaloittain (4/4)

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot *	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudattettu	Ilmoitus-velvollisuus
Työ- ja elinkeinoministeriö	🔴	🟢	🟢	
ELY-keskusten ja TE-toimistojen KEHA-keskus	🟢	🔴	🔴	
Energiavirasto	🟢	🟢	🟢	
Geologian tutkimuskeskus	🟢	🟢	🟢	
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland	🟢	🔴	🟢	
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	🟢	🟢	🟢	
Patentti- ja rekisterihallitus	🟢	🟢	🟢	
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	🟢	🟢	🟢	
Sosiaali- ja terveysministeriö	🟢	🟢	🟢	
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	🟢	🟢	🟢	
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	🟢	🟢	🟢	
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta	🟢	🟢	🟢	
Säteilyturvakeskus	🟢	🟢	🟢	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	🟢	🟢	🟢	
Ympäristöministeriö	🟢	🟢	🟢	
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	🟢	🟢	🟢	
Suomen ympäristökeskus	🟢	🟢	🟢	

Kirjanpitoyksiköiden saamat huomautukset punaisella

Business Finland Oy:öön siirretyistä tehtävistä

Tausta

- Business Finland Oy:lle on annettu lailla rajoitettu oikeus tehdä päätöksiä valtionavuista.
- Yhtiölle siirrettyjä tehtäviä ei ole määritelty tarkasti lainsäädännössä
- VTV on käsitellyt asiaa tarkastuksessa, minkä jälkeen
  - eduskunnan apulaisoikeusasiamies on antanut päätöksen yhtiön julkisten hallintotehtävien jakamisesta rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken.
  - TEM:n on aloittanut tehtävienjaon uudelleenarvioinnin.

Tulkintakysymys

- Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla, ja tehtäviä, jotka sisältävät merkittävää julkisen vallan käyttöä, voi kuitenkin antaa vain viranomaiselle.
- Yhtiöön on siirretty tehtäviä, joissa ei ole kyse pelkästään teknisluonteisista tai viranomaistoimintaa eli rahoituspäätöksen tekoa avustavista tehtävistä.
- Tehtäviä ei ole määritelty eikä yksilöity täsmällisesti lainsäädännössä, joten julkisia hallintotehtäviä on siirretty yhtiölle paitsi lailla, myös palvelusopimuksella.
- Missä laajuudessa tehtäviä voidaan siirtää yhtiölle?

Valtion omaisuutta tulisi hoitaa kokonaisuutena

Valtiolla on omaisuutta arviolta 100 miljardin euron arvosta

Omaisuus vastaa suuruudeltaan valtion velkaa

Valtio omistaa merkittävän määrän pörssiyritysten osakkeita, lukuisia listaamattomia yhtiöitä, maa- ja vesialueita, kiinteistöjä sekä infrastruktuuria [illegible] liikennevälj[illegible]

VALTION VELKA JA MUUT VASTUUT

VALTION OMAISUUS

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin:

- Valtion rahastojen pääoman hoito (16/2018)
- Valtion liiketoiminnan järjestäminen (14/2018)
- Metsähallituksen toiminta valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnassa (1/2018)
- Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin vuoden 2018 tilintarkastus
- Valtion kokonaistase (19/2015)
- Valtion pääomasijoitustoiminta (15/2016)

Mitkä ovat vuosikertomuksen pääviestit?

- Valtion sijoittamisen ja omaisuudesta luopumisen tulisi olla suunnitelmallista.
- Valtio-omisteisten yhtiöiden ja liikelaitosten toimintamuotoa ja tavoitteita olisi arvioitava taloudellisin ja yhteiskunnallisin perustein.
- Valtion eläkerahaston tavoitekokoa ja sijoituspolitiikan rajoituksia tulee arvioida uudelleen.

Julkisia cleantech-hankintoja voidaan kirittää hallinnon yhteisellä strategialla ja riskienhallinnalla

Cleantechille asettuja tavoitteita ei ole toistaiseksi saavutettu.

Tavoite: uusiutuvan energian osuus kokonaiskulutuksesta yli 50 % vuonna 2030.

Cleantech-hankinnat on yksi merkittävä keino saavuttaa Suomen ilmastotavoitteet.

Uusiutuvan energian osuus kokonaiskulutuksesta 40,7 % vuonna 2017.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin:

- Valtio cleantech-hankintojen edistäjänä – Cleantech-hankintojen toteuttaminen (2/2019)
- Valtio cleantech-hankintojen edistäjänä – Cleantech-hankintojen kehittä-
- minen julkishallinnossa (3/2019)
- Biotalous hallituksen kärkihankkeena – Kärkihankerahoituksen kokonaisuus

Mitkä ovat vuosikertomuksen pääviestit?

- Puhtaan teknologian ratkaisujen suosiminen edistää ympäristön ja talouden kestävyystavoitteiden saavuttamista.
- Sipilän hallitus tavoitteli 1,75 miljardin euron kohdentamista julkisiin cleantech-hankintoihin.
- Cleantech-hankintojen edistämiseksi tarvitaan hallinnon yhteisiä tavoitteita ja kansallinen hankintastrategia.
- Riskienhallinnan keinoja ovat esimerkiksi toimintakulttuurin ja johtamismallin kehittäminen, sidosryhmien sitouttaminen ja hankinnan kannattavuuden arviointi.

Huolellinen valmistelu edistää parhaiten hallinnon palvelujen digitalisointia

Palveluja digitalisoitava asiakkaita kuunnellen

Julkisen hallinnon digitalisointiin vaikuttavat monenlaiset asiakokonaisuudet.

asiakaslähtöisyys

investointinäkökulma

keskitetyt palvelut

kokonaisarkkitehtuuri

lainsäädäntö

sopimustenhallinta

strateginen ohjaus

tietoturva
ja toimintavarmuus

yhteentoimivuus

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin:

- Verolainsäädännön selkeys: Tuloverolain muutokset 2006–2017 (18/2018)
- Keskitetyt ICT-palvelut ja -hankinnat (4/2019)
- Digitalisaation hyödyntäminen yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvissä prosesseissa (6/2019)
- Yleissivistävän koulutuksen opetus- ja oppimisympäristöjen digitalisointi (7/2019)

Mitkä ovat vuosikertomuksen pääviestit?

- Kun hallinnon palveluja digitalisoidaan, on tärkeää kehittää tietojärjestelmien lisäksi viranomaistoimintaa kokonaisvaltaisesti.
- Digitalisointi tulisi nähdä mahdollisuutena kehittää toimintaa ja muotoilla viranomaisen palveluprosessi paremmin asiakasta palvelevaksi.
- Lainsäädännön tulisi edistää palvelujen digitalisointia ja automatisointia muttei ohjata teknisiä yksityiskohtia.

Tiedot tarkastusviraston toiminnasta

-

Valtiontalouden tarkastusviraston toiminta vuosikertomusjaksolla

-

VTV uudistuu ja kerää palautetta säännöllisesti

Mitkä ovat vuosikertomuksen pääviestit?

- VTV on reagoinut toimintaympäristön muutoksiin uudistamalla strategiansa sekä organisaatio- ja johtamismallinsa.
  - Toiminto-organisaatiosta tiimiorganisaatioon.
  - Uusi organisaatiomalli perustuu henkilöstön osaamiseen ja sen kehittämiseen, ja antaa vapautta, joustavuutta ja vastuuta tehdä päätöksiä, allokoida osaamista ja ratkaista ongelmia.
- Jokaisen tarkastuksen suositusten toimeenpanoa seurataan - yli 80 prosenttia VTV:n suosituksista on toimeenpantu kertomusjaksolla.

ARVOT

vastuullisuus
avoimuus
objektiivisuus
arvostaminen

MISSIO

Mahdollistamme valtion taloudenhoidon kestävää kehitystä.

VISIO

Yhdessä – kestävää tulevaisuutta, jaettua tietoa.

Kiitos!

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO
STATENS REVISIONSVERK

Tack!